

NOTAT

Seks vigtige forslag til at nå en røgfri generation

Regeringen har fremlagt et tobaksudspil med mange gode forslag, men hvis Danmark skal lykkes med at nå målet om røgfri generation i 2030, anbefaler Lægeforeningen, Kræftens Bekæmpelse, Lungeforeningen og HjerteForeningen at tilføje følgende initiativer:

1. Sæt konkrete mål om færre rygere

Aftalepartierne bør sætte som mål, at antallet af børn og unge, der ryger, skal halveres i løbet af de næste fem år. Der sættes et lignende mål for indsatsen mod rygning blandt voksne.

2. Hæv prisen markant

Prisen på cigaretter skal stige til minimum 60 kr. på én gang og derefter over en kort årrække op til 90 kroner. Der indføres tilsvarende afgiftsstigninger på alle øvrige tobaksprodukter samt nikotinprodukter, der ikke er godkendt til rygestop.

3. Hjælp flere til rygestop

Kombinationen af rådgivning og rygestopmedicin øger chancerne for at stoppe med at ryge. Derfor skal der afsættes midler til, at kommunerne sikrer, at 5 % af alle rygere årligt modtager kvalificeret rådgivning til rygestop, herunder at alle at alle borgere med behov kan få tilskud til rygestopmedicin.

4. Omfat alle nikotinprodukter af regler for tobaksvarer

E-cigaretter, opvarmet tobak, tyggetobak og andre nikotinprodukter, der ikke er godkendt til rygestop, skal både omfattes af krav om forbud imod brug af smagsstoffer samt krav om neutral indpakning, tobak-underdisken samt rygelovens forbud imod rygning på arbejdspladser mv.

5. Røgfri skoletid på alle ungdomsuddannelser

Ikke kun landets folkeskoler, men også alle ungdomsuddannelserne bør omfattes af røgfri skoletid. Røgfri skoletid omfatter også lærere, øvrige ansatte og gæster.

6. Stop for nye skadelige produkter

Undersøg forbud imod brug af særligt afhængighedsskabende indholdsstoffer samt introduktion af nye typer af nikotinholdige produkter, som fanger børn og unge i nikotinafhængighed.

Baggrund:

For at nå målet om en røgfri generation i 2030 er der behov for en bred og ambitiøs indsats forankret i en national handleplan. Den skal indebære konkrete målsætninger for at nedbringe andelen af rygere og en løbende monitorering af, om de igangsatte initiativer har tilstrækkelig effekt.

Årtiers international forskning har dokumenteret, at høj pris er den enkeltfaktor, der mest effektivt forebygger, at børn og unge starter med at ryge og får flere til at stoppe¹. Sundhedsstyrelsen anslår, at en prisstigning på en pakke cigaretter fra 40 til 60 kr. vil reducere de unges cigaretforbrug med 75 procent². Højere priser er også særligt effektivt til at hjælpe de mindst velstillede borgere til at holde op med at ryge og retter dermed op på den store sociale ulighed i rygning. Prisen for en pakke cigaretter bør her og nu hæves til mindst 60 kr., og over en kort årrække til 90 kr. Alle tobaksprodukter samt øvrige nikotinholdige produkter, som ikke er godkendt til rygestop, bør være omfattet af tilsvarende prisstigninger.

Med udgangen af 2019 udløber satspuljemidlerne til hjælp til rygestop til borgere, som er socialt og økonomisk dårligt stillet³. Kombinationen af rygestopkurser og tilskud til rygestopmedicin har vist sig at have en signifikant og positiv på brugernes succes med at opnå fuldt rygestop⁴. Rygestopkurser er gratis, men kun 1,3 % af de daglige rygerne gennemfører kurserne⁵. Kommunerne skal have ny finansiering til at sørge for, at 5 % af alle rygere årligt modtager kvalificeret rådgivning til rygestop, jf. Sundhedsstyrelsens anbefalinger⁶, herunder at alle rygere med behov kan få tilskud til rygestopmedicin.

Aromaer som menthol i cigaretter udfases i 2020 for at gøre rygning mindre velsmagende⁷, men e-cigaretter, tyggetobak, vandpibetobak og nikotinposer må stadig smage af tyggegummi, mint og citrus. Et forbud mod smagsstoffer bør ikke kun gælde e-cigaretter, men alle tobaks- og nikotinprodukter. Neutrale tobakspakker bliver indført i flere og flere lande, fordi det virker⁸, men producenter af e-cigaretter, opvarmet tobak, tyggetobak mm. kan stadig brande sig via design og tiltrække nye unge forbrugere. Kravet om neutrale indpakning bør omfatte alle øvrige produkter med tobak og/eller nikotin.

Blot 10 % af rygerne begynder, efter de er fyldt 20 år⁹. Det er altså i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne, at rygestart skal forebygges. Derfor bør ikke kun folkeskolen, men alle landets ungdomsuddannelser være omfattet af røgfri skoletid. Røgfri skoletid bør indebære, at hverken elever eller lærere ryger i skoletiden – heller ikke uden for matriklen.

Det er helt afgørende at skærpe reguleringen af det store og hurtigt voksende marked for nye tobaks- og nikotinprodukter. Mest bekymrende er e-cigaretters voksende popularitet blandt unge og den stigende evidens for, at unge, der ryger e-cigaretter, bliver rygere af "rigtige" cigaretter på sigt¹⁰. I USA er brugen af e-cigaretter blandt gymnasieelever eksempelvis fordoblet fra 12 til 21 % 2017 til 2018¹¹, og en rygevaneeundersøgelse fra Københavns Kommune fra 2019 viser, at 45 % af eleverne i 9. klasse har prøvet e-cigaretter¹². Mange af produkterne markedsfører sig selv som mindre skadelige end cigaretter, selvom der ikke er nogen tvivl om, at både e-cigaretter og opvarmet tobak har sundhedsskadelige effekter¹³. Produkterne appellerer i vidt omfang til børn og unge, hvis hjerner er særligt sårbare over for nikotin, og som risikerer at blive livsvarigt afhængige af nogle sundhedsskadelige produkter¹⁴. Det bør undersøges, om man kan forbyde særligt skadelige og afhængighedsskabende stoffer, fx nikotinsalte, og indføre et stop for introduktion af nye nikotinprodukter på markedet, som ikke er godkendt som led i rygestop.

¹ <http://www.vidensraad.dk/content/forebyggelse-af-rygning-blandt-b%C3%B8rn-og-unge-hvad-virker>

² <https://www.ft.dk/samling/20171/almindel/suu/spm/1201/svar/1522139/1956552.pdf>

³ <http://sum.dk/Puljer/Satspuljeaftaler/~media/Filer%20-%20dokumenter/Satspuljeaftale-2017-2020/Satspulje-sundheds-og-aeldreomr-2017-2020.ashx>

⁴ [https://www.sst.dk/~media/Nyheder/2018/Storrygerkonference/Slutevaluering-Puljen-til-Forst%C3%A6rket-indsats-over-for-storrygere-2014-2017-\(udgivet-marts-2018\).ashx?la=da&hash=AC70BE6ED8A6FDA77C49CC03536D8933A3EF983E](https://www.sst.dk/~media/Nyheder/2018/Storrygerkonference/Slutevaluering-Puljen-til-Forst%C3%A6rket-indsats-over-for-storrygere-2014-2017-(udgivet-marts-2018).ashx?la=da&hash=AC70BE6ED8A6FDA77C49CC03536D8933A3EF983E)

⁵ https://docs.wixstatic.com/ugd/d738f3_f9e0bbffb90642ef8f239dd215821f9d.pdf

⁶ <https://www.sst.dk/~media/6F690B19C5034667BBAB27F49864258D.ashx>

⁷ Forbuddet mod aromaer i cigaretter og rulletobak følger af EU's nyeste tobaksvaredirektiv.

⁸ <https://www.who.int/tobacco/publications/industry/plain-packaging-tobacco-products/en/>

⁹ <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2019/danskernes-rygevaner-2018> og https://www.sst.dk/~media/Udgivelser/2019/Danskernes-rygevaner-2018/Frekvenstabeller_alle-rygevaner-2018.ashx?la=da&hash=7A8A6768C1646F30FA8FF161CDF416FC684008B4

¹⁰ <http://nationalacademies.org/hmd/Reports/2018/public-health-consequences-of-e-cigarettes.aspx>

¹¹ <https://www.fda.gov/media/120063/download>

¹² <https://www.kk.dk/nyheder/naesten-hver-anden-elev-i-9-klasse-i-koebenhavn-har-proevet-e-cigaretter>

¹³ <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/326043/9789241516204-eng.pdf?ua=1>

¹⁴ <https://eri.ersjournals.com/content/51/5/1800278>